

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สาขาวิชาวิทยาการสมุนไพร คณะผลิตกรรมการเกษตร โทร. ๓๖๔๖
ที่ อว ๖๙.๓.๑๐/๐๑๙ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

คณะผลิตกรรมการเกษตร
เลขที่ ๖14/2564 เวลา 14.54
วันที่ 23/2/64

คณบดีคณะผลิตกรรมการเกษตร
เลขที่ 00885 เวลา
วันที่ 24 ก.พ 2564

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ใบกำกับยาแห้งเพื่อฝึกปฏิบัติการปรุงยาสมุนไพรของนักศึกษา
เรียน ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาเกษตรธรรมชาติ

ด้วยทางหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาวิทยาการสมุนไพร ได้เปิดรายวิชา วส ๔๗/๑ สมุนไพรเพื่อการเภสัชกรรม ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ และมีการสอนการปรุงยาสมุนไพรตำรับกัญชาจากส่วนใบ เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์ภาคปฏิบัติในการนำวัตถุดิบกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์

ในการนี้เพื่อให้การฝึกทักษะการเรียนรู้ในการปฏิบัติจริง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาทางหลักสูตร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์การสนับสนุนวัตถุดิบใบกัญชาแห้งที่ผลิตในโครงการของศูนย์วิจัยและพัฒนาเกษตรธรรมชาติ เพื่อนำมาฝึกภาคปฏิบัติปรุงยาตำรับกัญชา ๓ ตำรับคือ ยาคุชไสยาสน์ ปรุงยา ๓๙๐ กรัม ใช้ใบกัญชาแห้ง ๖๐ กรัม ยาแก้ลมอัมพฤกษ์ (ยาแก้ไขผอมเหลือง) ปรุงยา ๓๒๐ กรัม ใช้ใบกัญชาแห้ง ๑๖๐ กรัม และยาแก้ลมแก้เส้น ปรุงยา ๓๗๕ กรัม ใช้ใบกัญชาแห้ง ๑๐๐ กรัม รวมปริมาณใบกัญชาแห้งที่ขอรับความอนุเคราะห์ทั้งหมด ๓๒๐ กรัม โดยมีอาจารย์ ดร.วาริน สุทนต์ ผู้รับผิดชอบรายวิชา เป็นผู้ติดต่อในการขอรับวัตถุดิบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(อาจารย์ ดร.วาริน สุทนต์)

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร วท.บ. (เกษตรศาสตร์)

สาขาวิชาวิทยาการสมุนไพร

เรียน ผอ. ศูนย์วิจัยและพัฒนาเกษตรธรรมชาติ

☐ เพื่อโปรดทราบ ☒ เพื่อโปรดพิจารณา
☐ เห็นควรแจ้ง.....

อารีย์ นามเมือง
(นางอารีย์ นามเมือง)
หัวหน้างานบริหารงานและธุรการ
23 ก.พ. 2564

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองชัย จูวัฒนสำราญ
คณบดีคณะผลิตกรรมการเกษตร
24 ก.พ 2564

(นางกนกพร นันทิ)
ผู้อำนวยการสำนักงานคณบดี
คณะผลิตกรรมการเกษตร

(อาจารย์ ดร.รัชชานนท์ สมบูรณ์ชัย)
รองคณบดีฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ

รายละเอียดตำรับยา

๑.ยาสุขไสยาสน์

ที่มาของตำรับ: ยาคัมภีร์ธาตุนเรนารายณ์

“ยาสุขไสยาสน์ ให้เอา การบูร ๑ ส่วน ใบสะเดา ๒ ส่วน สหฺสคุณเทศ ๓ ส่วน สมุลแว้ง ๔ ส่วน เทียนดำ ๕ ส่วน โกฎกระดุก ๖ ส่วน ลูกจันทน์ ๗ ส่วน ดอกบุนนาค ๘ ส่วน พริกไทย ๙ ส่วน ขิงแห้ง ๑๐ ส่วน ดีปลี ๑๑ ส่วน ใบกัญชา ๑๒ ส่วน ทำเป็นจุณละลายน้ำผึ้ง เมื่อจะกินเสกด้วยสัพพิตโย ๓ จบ แล้วกิน พอดวร แก่สรรพโรคทั้งปวงหายสิ้น มีกำลังกินเข้าได้ นอนเป็นสุขนิกแลฯ”

สูตรตำรับยา

ประกอบด้วย ตำยา ๑๒ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗๘ ส่วน ดังนี้

ลำดับ	ตำยา	น้ำหนักยา
๑	การบูร	๑ ส่วน
๒	ใบสะเดา	๒ ส่วน
๓	หฺสคุณเทศ	๓ ส่วน
๔	สมุลแว้ง	๔ ส่วน
๕	เทียนดำ	๕ ส่วน
๖	โกฎกระดุก	๖ ส่วน
๗	ลูกจันทน์	๗ ส่วน
๘	ดอกบุนนาค	๘ ส่วน
๙	พริกไทย	๙ ส่วน
๑๐	ขิงแห้ง	๑๐ ส่วน
๑๑	ดีปลี	๑๑ ส่วน
๑๒	ใบกัญชา	๑๒ ส่วน

ข้อบ่งใช้: ช่วยให้นอนหลับ เจริญอาหาร

รูปแบบยา: ยามผง แคปซูล

ขนาดและวิธีใช้: รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๑ ครั้ง ก่อนนอน

น้ำกระสายยาที่ใช้: น้ำผึ้งรวง ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
- ห้ามใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับ และยาด้านการชัก รวมทั้ง แอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่มี แอลกอฮอล์ผสมอยู่

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (anti-platelets)
- ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยเป็นส่วนประกอบ
- ควรระวังการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไต เนื่องจากอาจเกิดการสะสมของการบูร และเกิดพิษได้
- ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติก และโรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน
- ยานี้อาจทำให้ท้องอืด ควรหลีกเลี่ยงการขับถ่ายยานพาหนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล

เอกสารอ้างอิง

๑. คัมภีร์ธาตุพระนารายณ์ (ฉบับโบราณ). กรมหลวงวงสาฯ กรมหมื่นโชยนาท ประทาน พ.ศ. ๒๔๕๙.
๒. ชยันต์ พิเชียรสุนทร, แม้นมาส ชวลิต, วิเชียร จีรวงส์. คำอธิบายตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษา มหาราชฯ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์และมูลนิธิภูมิปัญญา. ๒๕๕๘. หน้า ๓๔.

๒. ยาแก่นอนไม้มหลับ / ยาแก้ไข้ผอมเหลือง

ที่มาของตำรับยา: แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑ พระยาพิศณุประสาทเวช ร.ศ. ๑๒๘

“กัญชา แก้ไข้ผอมเหลืองหากำลังมิได้ ให้ตัวสันเสียงสันเป็นด้วยวาโยธาตุกำเริบ แก่นอนมิหลับ เอาตรีภูกฏ ๑ จันทน์ทั้ง ๒ ใบสะเดา ๒ ใบคนที่เขมา ๑ พริกอ่อนเสมอภาค ใบกัญชาเท่ายาทั้งหลายทำผง เอาน้ำมะพร้าว น้ำผึ้ง น้ำส้มซ่า น้ำตาลทราย กระเทียมสด น้ำเบญจทับทิม ต้มละลายยากินหายแล”

สูตรตำรับยา: ประกอบด้วย ตำรายา ๘ ชนิด รวมน้ำหนัก ๑๖ ส่วน ดังนี้

ลำดับ	ตำรายา	น้ำหนักยา
๑	ชิงแห้ง	๑ ส่วน
๒	พริกไทยอ่อน	๒ ส่วน
๓	ดีปลี	๑ ส่วน
๔	จันทน์แดง	๑ ส่วน
๕	จันทน์ขาว	๑ ส่วน
๖	ใบสะเดา	๑ ส่วน
๗	ใบคนที่เขมา	๑ ส่วน
๘	ใบกัญชา	๘ ส่วน

ข้อบ่งใช้: แก้นอนไม่หลับ แก้ไข้ผอมเหลือง ที่มีอาการตัวสั่น เสียงสั่น อ่อนเพลีย ไม่มีกำลัง

รูปแบบยา: ยาลูกกลอน แคปซูล

ขนาดและวิธีใช้: รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร

น้ำกระสายยาที่ใช้: น้ำมะพร้าว น้ำผึ้งรวง น้ำส้มซ่า น้ำตาลทราย กระเทียมสด น้ำเบญจทับทิม ต้ม ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน

ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี
- ห้ามใช้ร่วมกับยาที่มีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง เช่น ยานอนหลับ และยาต้านการชัก รวมทั้งแอลกอฮอล์ หรือสิ่งที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่

ข้อควรระวัง

- ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (antiplatelets)
- ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากดาร์บีมีพริกไทยเป็นส่วนประกอบ
- ยานี้อาจทำให้ท้องเสียได้ ควรหลีกเลี่ยงการขับถ่ายนานพาทนะ หรือทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักรกล

ข้อมูลเพิ่มเติม

- ๑.) ไข้ผอมเหลือง เกิดจากธาตุลมกำเริบส่งผลให้นอนไม่ค่อยหลับ เบื่ออาหาร เมื่อเป็นเรื้อรัง ร่างกายผ่ายผอม ชีต เหลือง อ่อนเพลีย และไม่มีกำลัง ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น โรคจิตสัณฐาน
- ๒.) โรคจิตสัณฐาน เป็นโรคกลุ่มหนึ่ง เกิดได้กับอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย เช่น ตา จมูก ลำไส้ ทวารหนัก ตับ การแพทย์แผนไทยว่า มี ๑๘ ชนิด แต่ละชนิดมีอาการและชื่อเรียกแตกต่างกันไป บางชนิดอาจมีตั้งหรือก่อนเนื้อเกิดขึ้นที่อวัยวะนั้น เช่น โรคจิตสัณฐานตา โรคจิตสัณฐานทวารหนัก

เอกสารอ้างอิง

พิษณุประสาทเวช, พระยา. แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทย สพานยศเส; ร.ศ. ๑๒๘. หน้า ๔๗๖.

๓. ยาแก้ลมแก้เส้น

ที่มาของตำรับยา: เวชศาสตร์วินิจฉัย เล่ม ๕

“ขนานหนึ่งเอา เทียนขาว ๑ เทียนดำ ๒ เทียนขาวเปลือก ๓ ชิง ๔ เจตมูล ๕ ใบกัญชา ๒๐ พริกไทย ๔๐ ส่วน ทำเป็นจุณละลายน้ำผึ้ง น้ำส้มซ่ากินแก้ลมแก้เส้นแก้เมื่อยแก้เหน็บชาแก้ดินตายมือตายหายตีนัก”

สูตรตำรับยา

ประกอบด้วย ตำรายา ๗ ชนิด รวมน้ำหนัก ๗๕ ส่วน ดังนี้

ลำดับ	ตัวยา	น้ำหนักยา
๑	เทียนขาว	๑ ส่วน
๒	เทียนดำ	๒ ส่วน
๓	เทียนขาวเปลือก	๓ ส่วน
๔	ขิง	๔ ส่วน
๕	เจตมูลเพลิงแดง	๕ ส่วน
๖	ใบกัญชา	๒๐ ส่วน
๗	พริกไทย	๔๐ ส่วน

ข้อบ่งใช้: แก้ลมในเส้น บรรเทาอาการมือเท้าชา อ่อนแรง

รูปแบบยา: ยาผง ยาแคปซูล

ขนาดและวิธีใช้: รับประทานครั้งละ ๒ กรัม วันละ ๒ ครั้ง เข้าและเย็น ก่อนอาหาร

น้ำกระสายยาที่ใช้: น้ำผึ้งรวง น้ำส้มซ่า ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ ให้ใช้น้ำสุกแทน

ข้อห้ามใช้

-ห้ามใช้ในหญิงตั้งครรภ์ หญิงให้นมบุตร ผู้ที่มีไข้ และผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี

ข้อควรระวัง

-ควรระวังการรับประทานร่วมกับยาในกลุ่มสารกันเลือดเป็นลิ่ม (anticoagulant) และยาต้านการจับตัวของเกล็ดเลือด (anti-platelets)

-ควรระวังการใช้ร่วมกับยา phenytoin, propranolol, theophylline และ rifampicin เนื่องจากตำรับนี้มีพริกไทยในปริมาณสูง

-ควรระวังการใช้ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคแผลเปื่อยเพปติก และโรคกรดไหลย้อน เนื่องจากเป็นตำรับยารสร้อน

-ควรระวังการใช้ยานี้ในผู้ป่วยสูงอายุ

ข้อมูลเพิ่มเติม

ลมในเส้น เป็นลมที่พดประจำอยู่ตามเส้นต่างๆ ในร่างกาย เช่น ลมจันทกระลา พดอยู่ในเส้นอิทา ลมสุญทกลา พดอยู่ในเส้นปิงคลา เมื่อลมเหล่านี้ผดปกติจะทำให้ผู้ป่วยมีอาการปวดหรือชาตามแนวเส้นที่ลมนั้นพดประจำหรือบริเวณใกล้เคียง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

สุ่ม วรกิจ พิศาล. เวชศาสตร์วัฒนธรรม ตำราแพทย์แบบเก่า เล่ม ๕ เรียบเรียงตามตำราของท่านพระยาประเสริฐสารทตำรง (หนู) ปิตา. กรุงเทพฯ: พิศาลบรรณนิติ; ๒๕๖๐ หน้า ๙๗/๔.